

Yer Monitoringi

R.A.Turayev

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
QISHLOQ XO‘JALIGI VAZIRLIGI**

**«O‘ZDAVYERLOYIHA» DAVLAT ILMIY-LOYIHALASH
INSTITUTI**

R.A.TURAYEV

YER MONITORINGI

(O‘quv qo‘llanma)

**“Lesson Press”
Toshkent-2022**

UO'K: 631.1:332.2:631.95

KBK:

R.A.Turayev. Yer monitoringi / O'quv qo'llanma . - Toshkent: "Lesson Press" MCHJ, 2022. - 161 b.

Ushbu o'quv qo'llanma O'zbekiston Respublikasining «Yer kodeksi», «O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 17-iyundagi PF-5742-son «Qishloq xo'jaligida yer va suv resurslaridan samarali foydalanish chora-tadbirlari to'g'risida»gi Farmoniga muvofiq qabul qilingan «Qishloq xo'jaligida yer va suv resurslaridan samarali foydalanish» nomli konsepsiyasi, 2020-yil 28-yanvardagi «O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligini rivojlantirishning 2020-2030-yillarga mo'ljallangan strategiyasida belgilangan vazifalarni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ-4575-son Qarori hamda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2000-yil 23-dekabrda «O'zbekiston Respublikasida Yer monitoringini yuritish uslubi – Nizomini tasdiqlash to'g'risida» 496-son, 2022-yil 14-yanvardagi «Qishloq xo'jaligiga mo'ljallangan yerlarda monitoring ishlarini amalga oshirish, yerlarni muhofaza qilish va yer tuzish faoliyatini tartibga soluvchi normativ-huquqiy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida»gi 22-son qarorlarining ijrosi yuzasidan ishlab chiqilgan.

Ushbu o'quv qo'llanma Oliy o'quv yurtlarining «Yer resurslaridan foydalanish va boshqarish», «Yer kadastri va yerdan foydalanish» kabi bakalavriat va magistratura mutaxassislari ta'lim yo'nalishlari uchun mo'ljallangan. Shuningdek, o'quv qo'llanmadan nafaqat yer tuzuvchilar, tuproqshunoslar, melioratorlar, ilmiy izlanuvchilar hamda qishloq xo'jaligi soha mutaxassislari ham keng foydalanishlari mumkin.

Данное учебное пособие составлено на основе Земельного Кодекса Республики Узбекистан, концепции «О мерах по эффективному использованию земельных и водных ресурсов в сельском хозяйстве», принятое в соответствии с Указом Президента Республики Узбекистан № УП-5742 от 17 июня 2019 года «О мерах по эффективному использованию земельных и водных ресурсов в сельском хозяйстве», Постановления Президента Республики Узбекистан от 28 января 2020 года № ПП-4575 «О мерах по реализации в 2020 году задач, определенных в стратегии развития сельского хозяйства Республики Узбекистан на 2020-2030 годы», Постановления Кабинета Министров Республики Узбекистан от 23 декабря 2000 года №496 «Об утверждении Положения о мониторинге земель в Республике Узбекистан», а также Постановления Кабинета Министров Республики Узбекистан от 14 января 2022 года №22 «Об утверждении нормативно-правовых актов, регламентирующих проведение мониторинговых работ, деятельность по охране земель и землеустройству на землях сельскохозяйственного назначения».

Данное учебное пособие предназначено для студентов бакалавриата и магистратуры высших учебных заведений по направлению «Управление использованием земельных ресурсов», «Землеустройство и земельный кадастр». Учебник может быть широко использован не только землеустроителями, почвоведомы, мелиораторами, исследователями, но и специалистами сельского хозяйства.

The tutorial was compiled on the basis of the Land Code of the Republic of Uzbekistan, the concept "On measures for the efficient use of land and water resources in agriculture", adopted in accordance with the Decree of the President of the Republic of Uzbekistan No. 5742 dated June 17, 2019 "On measures for the efficient use land and water resources in agriculture", Resolution of the President of the Republic of Uzbekistan dated January 28, 2020 No. 4575 "On measures to implement in 2020 the tasks identified in the agricultural development strategy of the Republic of Uzbekistan for 2020-2030", Resolution of the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan dated December 23, 2000 No. 496 "On approval of the Regulations on land monitoring in the Republic of Uzbekistan", as well as Resolution of the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan dated January 14, 2022 No. 22 "On approval of regulatory legal acts regulating the monitoring work, activities for land protection and land management on agricultural land natural purpose".

The tutorial is intended for undergraduate and graduate students of higher education in the field of "Management of the use of land resources", "Land management and land cadastre". The tutorial can be widely used not only by land surveyors, soil scientists, meliorators, researchers, but also by agricultural specialists.

O'quv qo'llanma O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2022-yil 19-iyuldagi 233-sonli buyrug'iga asosan nashr etishga ruxsat berilgan. Ro'yxatga olish raqami 233-1007.

Taqrizchilar:

Avezbayev Sa'dulla Avezbayevich I.f.d., professor

Ruzmetov Maksud Ismoilovich Q.x.f.d., katta ilmiy xodim

Mas'ul muharrir:

Parpiyev G'ofurjon Toxirovich B.f.d., katta ilmiy xodim

ISBN 978-9943-8324-3-5

© "Lesson Press" MCHJ nashriyoti

© "O'zdavyerloyiha" davlat ilmiy-loyihalash instituti, 2022 y.

MUNDARIJA

Kirish	4
I-bob. Monitoring to‘g‘risida umumiy tushunchalar	6
1.1-§. Monitoring tushunchasi nima? Uning mazmuni va mohiyati	6
1.2-§. Yer monitoringini tashkil etishning nazariy asoslari	15
1.3-§. Yer monitoringini yuritishga oid xorijiy tajribalar	19
1.4-§. Yer monitoringini yuritish bosqichlari	26
1.5-§. Yer monitoringi turlari	28
1.6-§. Yer monitoringini yuritish uslublari	34
1.7-§. Yer monitoringi gipotezasi	39
II-bob. Davlat yer monitoringini tashkil etish asoslari.....	44
2.1-§. Davlat yer monitoringi tuzilishi, vazifalari va tamoyillari	44
2.2-§. Davlat yer monitoringini yuritish ishlarining tarkibi va mazmuni	48
2.3-§. Yer monitoringi obyekti	52
2.4-§. Yerdan foydalanish va yerning holati monitoringi ko‘rsatkichlari	53
2.5-§. Davriy, joriy va kunlik monitoring ishlarini amalga oshirish mexanizmi	60
III-bob. O‘zbekiston Respublikasi yer fondi va undan foydalanish holati	70
3.1-§. O‘zbekiston Respublikasi yer fondi to‘g‘risida	70
3.2-§. Yer fondining toifalari va yer turlari bo‘yicha taqsimlanishi	72
3.3-§. Qishloq xo‘jaligiga mo‘ljallangan yerlar tahlili	75
3.4-§. Sug‘oriladigan yerlardagi miqdoriy o‘zgarishlar	81
3.5-§. Yer turlaridan foydalanish	85
IV-bob. Yer monitoringini yuritishda axborot ta‘minoti	97
4.1-§. Zamonaviy innovatsion texnologiyalar va ularning yer monitoringini yuritishdagi afzalliklari	97

4.2-§. «Yer axborot tizimi» portalini yaratishning zaruriyati va uning asosiy dasturlari	121
4.3-§. «Yer axborot tizimi» asosida yer monitoringini yuritish mexanizmi	129
4.4-§. Qishloq xo‘jaligiga mo‘ljallangan yerlar monitoringi uslubiyoti	135
Foydalanilgan adabiyot va manbalar	163

ISBN: 978-9943-8324-3-5

9 789943 832435